

budući da nisu imali druge glave ili vođe, osim Isusa. Nakon prvih propovijedanja u Veneciji, Bologni i Rimu, i mukotrpnih posluživanja u bolnicama gdje su izravno bili suočeni s najtežim bolestima, radnja se seli u Indiju, Japan i Kinu gdje će u sljedećih dvanaest godina Franjo propovijedati kršćanstvo.

U idućim poglavljima dobivamo potpunu sliku Franjinog djelovanja na vanjski svijet, ali i njegov unutarnji život za vrijeme boravka na Istoku. Njegovo je srce u prvom redu skrbrilo za one kojima je pomoć najbitnija: siromašne, bolesne i napuštene. Za njih je bio spreman napraviti sve, za njih je dao cijelog sebe. Nije im pomagao samo riječju, dubinu svoga vjerovanja vrlo je dobro primijenio na taj život. Bio je svjestan okvira koji ga okružuju i izvrsno se snalazio unutar njih. Uvijek je koristio pokroviteljstvo poglavara i guvernera, dao je sastaviti sadržaj vjere na raznim jezicima i učio ga napamet, a preko djece čija su srca najosjetljivija polako je dolazio i do povjerenja njihovih roditelja. Koliko god njegove misli i želje bile velike, nikada nije dao da ga one odvedu u nestvarni svijet, znao je da što je bliže zemlji, bliže je Bogu. Tu duboku svjesnost i snagu davali su mu sati i sati provedeni u molitvi i duhovne vježbe koje su se sastojale od uzdržavanja od jela i pića, ili u činjenju pokora za taštinu zbog nekih tjelesnih predispozicija. Tako je jednom prigodom dva dana vezao udove što mu je pričinilo velike boli, a sve zbog pokore za taštinu na sportskom polju, gdje je bio prvak u skoku u vis.

Franjina čudesna izlječenja oboljelih, njegova predviđanja budućih događaja i nevjerovatna smirenost i radost u po život opasnim okolnostima, nagnala su i mnoge potomke nevjernog Tome da povjeruju. U nepunih dvanaest godina Franjo je na velikim prostorima Azije pokrstio desetke tisuća ljudi. Umro je g.

1552. u 46. godini života. Blaženim je proglašen 25. listopada 1619., a svetim 1622. godine, zajedno sa svojim ocem Ignacijem. Čudesnost i ljepotu tog svetog života Albert Jou je uspio prenijeti na dvjestotinjak stranica, koje će s jednakim žarom čitati ljudi svih životnih dobi. Jedino »predznanje« koje se preporučuje čitatelju prije otvaranja knjige jest otvoreno srce. Riječ je o djelu koje se čita u jednom dahu, a za sobom ostavlja trag koji se može i treba slijediti cijeli život.

Taulanta OBAD

Stanislav Stolárik, *Humenski zavod i trojica košičkih mučenika: Životna filozofija sv. Marka Križevčanina* (sa slovačkoga prevela Dubravka Sesar), Križevci: Matica hrvatska 2000., str. 154.

Naslov ove knjige može začuditi čitatelje, zato je potrebno reći nešto o Humenskom zavodu. Austrijski isusovački provincijal o. Alfons Carillo, koji je 1606. godine poslao prvu isusovačku ekipu u Zagreb, u isto je vrijeme poslao dva isusovca u Humenno. U Zagrebu su kolegij i gimnazija osnovani već g. 1607. a u Humenu je to ostvareno 1615. godine. Ono što je Zagrebački kolegij značio za hrvatsko školstvo, prosvjetu i kulturu, to je Humenski zavod značio za Ugarsku.

Košički mučenici, od kojih su dvojica isusovci, o. Stjepan Pongracz (1583–1619) i o. Melkior Grodziecki (1584–1619), kao i naš Marko Krizin Križevčanin (1589–1619), obavili su u Humenskom kolegiju svoje osmodnevne duhovne vježbe u srpnju 1619. godine. Zatim su otišli u Košice pomći tamošnjim katolicima, a tu su podnijeli i mučeničku smrt 7. rujna 1619. godine.

U knjizi je prikazan položaj Katoličke crkve u Ugarskoj uoči Mohačke bitke, podjela Ugarske nakon Mohačke bitke, širenje reformacije na slovačkim prostora-

rima, ustanak Stjepana Bocskaya, vjerski odnosi u Humenu do dolaska isusovaca, Juraj III. Drugeth i dolazak isusovaca u Humenu, utjecaj Zavoda na okolicu Humenu, te preseljenje Zavoda u Užgorod koje je trajalo od 1636. do 1640. godine. Autor Stanislav Stolárik, slovački svećenik i pisac, prikazuje život svakog pojedinog košičkog mučenika: Stjepana Pongraza, Melkiora Grodzickoga i Marka Križevčanina. Potom opisuje Košice u vrijeme protestantskog ustanka vođena od transilvanijskog kneza Gabriela Bethlena, koji je g. 1619. pokorio čitavu Slovačku i spojio se s češkim ustanicima. Prikazano je zatim mučeništvo trojice svetih mučenika, kao i sudbina njihovih posmrtnih ostataka, vjerničko štovanje do beatifikacije g. 1905. i kanonizacije 2. srpnja 1995. godine.

U knjizi, inače bogato ilustriranoj, nalazimo sve govore izrečene na kanonizaciji u Košicama (pape Ivana Pavla II., mjesnog nadbiskupa i metropolita Alojza Tkača te kardinala Franje Kuharića koji je svoj govor izrekao u Križevcima na domovinskoj proslavi kanonizacije 10. rujna 1995.). U prilogu je doneseno i predavanje autora »Životna filozofija sv. Marka Križevčanina« koje je u ožujku 2000. autor održao na Filozofskom fakultetu u Zagrebu studentima slovačkoga i češkoga jezika. Knjiga završava sažetkom na engleskom i slovačkom te bilješkom o piscu.

Ova zanimljiva knjiga vrijedan je dokument o svoj trojici košičkih mučenika, a naročito o sv. Marku Križevčaninu, pa je zato čitateljima svesrdno preporučujemo.

Vladimir HORVAT